תרומת אחות מומחית קלינית בסוכרת לשיפור איכות הטיפול בקהילה

סימה ארבלי, ד"ר אילנה פלדבלום, ד"ר גל עמרי-אורבך, ד"ר ג'ני דורטל,
ד"ר ביאטריס חמו ונעמה שמיר-שטיין מכבי שירותי בריאות

רקע

העלייה בשכיחות מחלות כרוניות, לצד מחסור בכוח אדם רפואי ועומסי מערכת הבריאות, מחייבת פיתוח מודלים חדשניים לשיפור איכות וזמינות הטיפול. תפקיד האחות המומחית הקלינית שהוטמע בישראל בעשור האחרון, נועד לתת מענה לאתגרים אלה באמצעות הרחבת סמכויות, חיזוק הרצף הטיפולי ושיפור מדדי איכות קליניים והתנהגותיים. בשנת 2023 שולבו אחיות מומחיות בסוכרת במרפאות קהילה ובמכוני סוכרת. האחיות הוכשרו לבצע פעולות מתקדמות, ובהן התאמות טיפול, הזמנת בדיקות והפניות בהתאם לסמכויותיהן.

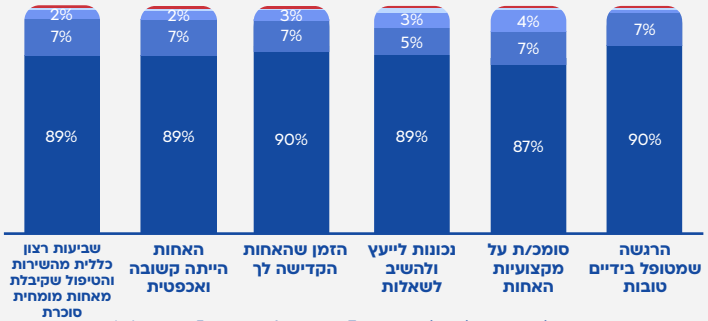
מטרה

להעריך את השפעת שילוב האחות המומחית בסוכרת על מדדי איכות הטיפול ואיזון הסוכרת, וכן לבחון את תרומתה הנתפסת בקרב רופאים, אחיות ומטופלים.

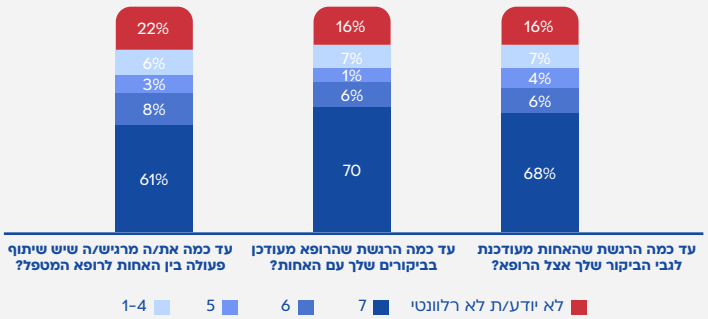
שיטות

הערכה כללה סקר טלפוני בקרב 235 מטופלים שטופלו על ידי אחות מומחית, ובנוסף מחקר נתונים המשווה בין מטופלים בתוכנית ההתערבות לבין קבוצת השוואה מותאמת מבחינת ביצוע בדיקות ומדדי איזון סוכרת. בוצעו גם ראיונות עומק עם 10 רופאים ו־4 אחיות מומחיות.

גרף 1: עמדות המטופלים על חוויית השירות של האח/ות

גרף 3: תפיסת רצף הטיפול בין הרופא/ה לאח/ות

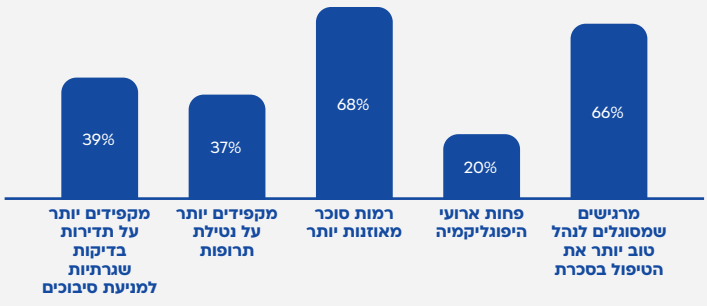
תוצאות

נמצאה שביעות רצון גבוהה מאוד של המטופלים מהשירות ומהטיפול (87%–90%), כאשר90% מהם דיווחו כי הם מרגישים "בידיים טובות" **(גרף 1)**. בסקר 39% ציינו שמקפידים יותר על ביצוע בדיקות שגרתיות, 37% מקפידים יותר על נטילת תרופות קבועות, 68% דיווחו על שיפור באיזון הסוכרת, 20% דיווחו שיש פחות אירועי היפוגליקמיה, ו-66% מרגישים שמסוגלים לנהל את הטיפול בסוכרת יותר טוב **(גרף 2)**. לתחושת מרבית המטופלים קיים סנכרון ושתוף פעולה בין הרופאים והאחיות **(גרף 3)**. במחקר נתונים נמצא כי שיעור המטופלים המאוזנים בקהילה גדל מ- 15% ל-33% בעוד שבקבוצת הביקורת לא חל שינוי. בקרב המטופלים בקהילה שלא היו מאוזנים 20% הגיעו לאיזון, כמעט פי 2 בהשוואה לביקורת. במכוני הסוכרת לא נמצא יתרון באיזון הסוכרת, ככל הנראה בשל מורכבות קלינית גבוהה יותר של המטופלים **(גרף 4)**. בראיונות העומק רופאים ואחיות דיווחו כי שילוב האחות המומחית תרם לשיפור המעקב אחר המטופלים, לזיהוי פערים טיפוליים ולהעצמת התמיכה בתהליכי קבלת החלטות קליניות.

מסקנות

שילוב אחיות מומחיות בסוכרת בקהילה קשור לשיפור במדדי איכות הטיפול ובאיזון המחלה, לצד שביעות רצון גבוהה של מטופלים ואנשי צוות. ממצאים אלה מחזקים את הפוטנציאל להרחבת המודל גם לתחומי מחלות כרוניות נוספים.

גרף 2: השלכות הטיפול של האח/ות

גרף 4: שיעור המטופלים המאוזנים לפני הביקור הראשון של האחות לעומת 6 חודשים לאחר הביקור הראשון - בקהילה ובמכוני הסוכרת

